

Deel I: de uitgevoerde acties en activiteiten

Actie/activiteit 1

1. Geplande actie/activiteit en de bijhorende doelstelling(en) (+ doelgroep en aantal deelnemers)

Beschrijving van de actie/activiteit:

Het project betreft de opleiding en tewerkstelling van jongeren behorende tot een risicogroep volgens een opleidingstraject.

Het project bestaat uit volgende elementen:

- A. Promotie
- B. Informatie
- B. Opleidingstraject
- C. Begeleiding
- D. Evaluatie

A. Promotie

Het aanbrengen van de jonge kandidaten gebeurde tijdens de vorige edities van IUVENIS door de deelnemende bedrijven. Ze plaatsten hiervoor vacatures of deden beroep op het netwerk van hun medewerkers. Ook de VDAB reikte ons jonge kandidaten aan die konden instappen in het traject. Deze initiatieven blijken niet meer voldoende want de instroom van nieuwe kandidaten is gedaald. De interesse van bedrijven voor deelname aan het project is daarentegen gegroeid.

De gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt laat zich ook voelen in onze sector. Bijkomende initiatieven om het beroep autobus- autocarchauffeur en het IUVENIS-traject bekend te maken dringen zich op.

Het Sociaal Fonds werkt daarom twee initiatieven uit op om jongeren aan te trekken en te informeren over het beroep en het traject om autobus- of autocarchauffeur te worden.

a. Online mediacampagne

Wanneer je jongeren vraagt naar hun beroepsaspiraties is autobus- of autocarchauffeur niet meteen top of mind. Daar moeten we verandering in brengen. Met een online mediacampagne duiken we in de leefwereld van jongeren. Via kanalen als Instagram of Tiktok maken we connectie en communiceren in 'jongerentaal'. Doelstelling is de verschillende beroepen onder de aandacht te brengen en te verwijzen naar het jongerentraject IUVENIS 6. We laten ons hiervoor professioneel begeleiden om content uit te werken, geschikte promotiekanalen en technieken te bepalen en om mee na te denken over een meetbare opvolging.

b. VR-brillen

In de praktijk is gebleken dat de inzet van VR-brillen bij jongeren in de smaak valt. Het veegt het stoffig imago weg en geeft meteen een goede inkijk in het leven van een autobus- autocarchauffeur. Idealiter werken we sectoraal content uit en zetten we gezamenlijk de VR-brillen in op (inter)sectorale events. Het betreft volgende sectoren: handel in brandstoffen, verhuis, taxi, bus & Car, transport en logistiek, afhandeling op luchthavens, internationale handen en binnenvaart. De VR-brillen worden eveneens mee opgenomen als een onderdeel van de promobus van het Sociaal Fonds. Dit voertuig wordt gebruikt voor infosessies tijdens beroepenrally's, info's voor jongeren of begeleiders, werkzoekenden, ...

B. Informatie

a. Bedrijven

Het Sociaal Fonds informeert de bedrijven over het project en de mogelijkheid om jongeren uit de doelgroep op te leiden en aan te werven via een IBO (Vlaanderen), PFI (Franstalig Wallonië), FPIe (Franstalig deel van Brussel) of IBU (Duitstalige gemeenschap). Hierbij wordt ook het principe van een IBO/PFI/FPIe/IBU uitgelegd. Het Sociaal Fonds biedt waar mogelijk en gewenst hulp bij het opstellen van een vacature op de site van de VDAB, FOREM, Actiris en Arbeitsamt om zo geschikte kandidaten voor het traject te vinden.

b. Potentiële kandidaten

Het Sociaal Fonds informeert kandidaat-jongeren over de sector, de specifieke aspecten die het beroep van chauffeur inhouden, de procedure van de IBO, de tewerkstellingsmogelijkheden, de loonvoorwaarden van de sector en het opleidingstraject.

Om de uitval tijdens de theorie-opleiding te verkleinen, wordt evenwel aan elke kandidaat gevraagd om een beroepsverkennde stage uit te voeren. Tegelijk zal ook aan het bedrijf gevraagd worden om reeds bij de aanmelding van een kandidaat een peter/meter/mentor binnen het bedrijf toe te wijzen aan de kandidaat. Op deze manier willen we voor aanvang van een opleidingstraject werken aan enerzijds een meer gefundeerde motivatie van de kandidaat, gebaseerd op praktische ervaringen en anderzijds een grotere betrokkenheid van het bedrijf met de kandidaat doorheen het volledig opleidingstraject stimuleren.

C. Opleidingstraject

a. Theoretische opleiding rijbewijs D en vakbekwaamheid (inclusief examen)

De theorieopleiding wordt door een rijsschool, het FCBO of intern op het bedrijf gegeven. De kandidaten krijgen eveneens toegang tot D-form, de online leermodule van het Sociaal Fonds. Nadien volgen nog twee extra begeleidingsdagen (workshops) via FCBO. Hier krijgen de jongeren de kans om bijkomend uitleg te vragen over moeilijke onderdelen van de te kennen leerstof. Het theoretisch examen (rijbewijs D + vakbekwaamheid) wordt afgelegd in een erkend examencentrum van GOCA.

b. Praktijkopleiding rijbewijs D en vakbekwaamheid (inclusief examen)

De voorbereiding voor het examen rijbewijs D en vakbekwaamheid wordt ofwel georganiseerd in samenwerking met Federdrive (federatie van de autorijscholen), het FCBO of in samenwerking met het autobus- autocarbedrijf. Indien een bedrijf beschikt over een ervaren chauffeur/instructeur kan de opleiding plaatsvinden onder dekking van een voorlopig rijbewijs model 3. Per persoon wordt een standaard budget van 30 praktijklessen voorzien. Dit aantal kan evenwel aangepast worden in functie van de snelheid van de competentieverwerving van de kandidaat.

Vanaf deze opleiding start in principe de IBO/PFI/FPIe/IBU, of indien gewenst een arbeidscontract.

c. Opleiding andere competenties en ReTiBo-opleiding

Tijdens de IBO/PFI/FPIe/IBU worden vervolgens ook de overige competenties aangeleerd.

In Vlaanderen moeten de kandidaten verplicht slagen voor een examen ReTiBo alvorens ze kunnen tewerkgesteld worden in het geregeld (openbaar) personenvervoer. Via DE LIJN of het FCBO wordt daarom een opleiding ReTiBo aangeboden. De kandidaat leert hier omgaan met het REgistratiesysteem van DE LIJN, het systeem van de vervoerbewijzen (Tickets) en de bediening van de Boordcomputer op een lijnbus.

e. Jobcoaching

De ervaring leert dat jongere werkzoekenden vaak te weinig vertrouwd zijn met werkattitude. Om uitvallen te vermijden in de loop van de trajecten zal elke jongere deze ondersteuning krijgen. Anderzijds maken we bedrijven op deze manier vertrouwd met de job- en taalcoaching voor

werknemers. We doen hiervoor beroep op de expertise van Groep intro (lid van de Werkplekarchitecten).

D. Begeleiding

a. Interne begeleiding door peter/meter/mentor

Voor het bekomen van een duurzame tewerkstelling is het zeker belangrijk dat de jonge kandidaat chauffeur een goede begeleiding krijgt tijdens de IBO/PFI/FPIe/IBU en de eerste periode van de tewerkstelling. Vanuit het Sociaal Fonds zullen bedrijven aangemoedigd worden om de kandidaat chauffeurs op een professionele manier te begeleiden door een peter/meter/mentor.

b. Dossierbegeleiding door het Sociaal Fonds.

Het Sociaal Fonds volgt elk dossier op. Het Fonds neemt ook de contacten met de rijschool op zich bij het organiseren van de theorie-, praktijklessen, de werkplekarchitecten en het FCBO voor het verwerven van de overige competenties. Ook de begeleiding van het bedrijf bij het toepassen van de IBO/PFI/FPIe/IBU-procedures wordt door het Fonds verzorgd. Tenslotte volgt het Fonds ook de instroom van de opgeleide jongeren op.

E. Evaluatie

Het Sociaal Fonds zal op het eind van het project de effectieve instroom van het aantal kandidaten opvolgen en dit element mee opnemen in de evaluatie van het project. De stand van zaken van het project wordt ook op regelmatige tijdstippen gerapporteerd aan de Raad van Beheer van het Sociaal Fonds.

Doelstelling:

In België zijn ongeveer 450 privéondernemingen actief in de sector van het bezoldigd personenvervoer over de weg per autobus en/of autocar. Deze bedrijven stellen ongeveer 11.300 (2022) arbeiders tewerk, waarvan de overgrote meerderheid chauffeurs. Deze ressorteren onder het Autonoom Paritair Subcomité voor de autobussen en de autocars (140.01).

De sector wordt op basis van de activiteiten onderverdeeld in 3 subsectoren:

- **Het geregeld vervoer:** zijnde de bedrijven die werken in onderaanneming voor de Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM) in Vlaanderen en de Société Régionale Wallonne de Transport (SRWT) in Wallonië;
- **Het bijzonder geregeld vervoer** omvat het vervoer van leerlingen (ophaalvervoer van en naar de school, van de school naar het zwembad, enz.) en het personeelsvervoer (vervoer van werknemers naar een bedrijf, bedrijvenzone, fabriek, ...);
- **Het ongeregeld vervoer** (autocarsector) omvat de eendaagse en meerdaagse reizen zowel nationaal als internationaal.

De meeste bedrijven in de sector zijn actief in 2 of meerdere van bovenstaande subsectoren. De verdeling van het aantal bedrijven of werknemers over de subsectoren is evenwel niet gekend. Aangezien een bedrijf in de sector gemiddeld ongeveer 20 werknemers tewerkstelt, is de aanwezigheid van KMO's in de sector zeer groot.

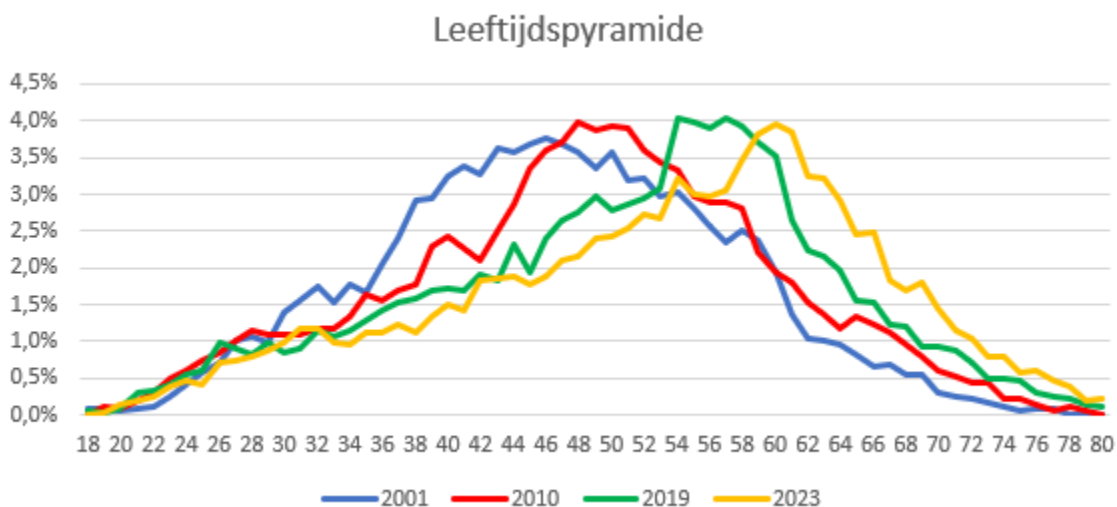
Sinds 2010 stelt de sector via het Sociaal Fonds Car en Bus en in samenwerking met het sectoraal onderzoeksinstituut, het Instituut voor de autoCar en de autoBus (ICB), regelmatig een analyse van de sectorale arbeidsmarkt op. Deze verschaft aan de sector een reeks van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over de eigen sectorale arbeidsmarkt. Naast de kwantitatieve evolutie van de tewerkstelling geven ook de tendensen in verschillende karakteristieken van de tewerkstelling belangrijke informatie aan de sector. Deze gegevens dienen dan ook als basis van het sectoraal arbeidsbeleid. De gegevens brengen ook zeer specifiek duidelijkheid over de deelname van de verschillende kansengroepen in de tewerkstelling van de sector, zoals jongeren, vrouwen, vijftig plussers en allochtonen.

Vooraf in de periode 2003-2010 steeg de tewerkstelling in de sector aanzienlijk (ongeveer 21%). Tot 2020 vertoonde de tewerkstelling evenwel een stagnatie. Deze werd mee veroorzaakt door de besparingen die in het geregeld vervoer door de uitbestedende regionale vervoermaatschappij worden opgelegd. Ondanks deze stagnatie blijven de vacatures moeilijk in te vullen. De coronapandemie sloeg evenwel hard toe in onze sector, en dan voornamelijk m.b.t. de autocaractiviteiten. Niettegenstaande dat de overgrote meerderheid van de bedrijven gebruik maakte van de tijdelijke werkloosheid door corona, verloor de sector in 2020 toch ongeveer 1.300 arbeiders. In 2022 steeg het aantal tewerkstellingen evenwel opnieuw tot ongeveer 11.300

Onderstaande tabel geeft informatie over de gemiddelde leeftijd en het aantal en aandeel van jongeren (min -26-jarigen) in de sectorale tewerkstelling:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gemiddelde leeftijd	51 jaar	52 jaar	52 jaar	53 jaar	53 jaar	52 jaar	53 jaar	53 Jaar
Aantal -26J	244	243	257	294	271	242	256	213
Aandeel -26J	2,45%	2,21%	2,31%	2,59%	2,34%	2,40%	2,27%	1,89%

De gemiddelde leeftijd in de sector toont aan dat de vergrijzing zich zeer hard manifesteert in de sector en dat het opvangen ervan een grote uitdaging vormt. De vergrijzing wordt hieronder nog eens visueel aangetoond met behulp van de evolutie van de leeftijds piramide.

De zeer beperkte vertegenwoordiging van jongeren in de sector wordt onder andere door volgende factoren verklaard:

1. De **minimumleeftijd** waarop iemand over een rijbewijs D + vakbekwaamheid kan beschikken werd pas in het eerste decennium van deze eeuw verlaagd. Voorheen gold een minimumleeftijd van 21 jaar voor alle subactiviteiten in de sector. Het KB dd. 16/07/2009 tot wijziging van het KB betreffende het rijbewijs bepaalt inderdaad dat de minimumleeftijd 18 jaar bedraagt voor de chauffeurs van D en D+E voertuigen, bestemd voor het geregeld vervoer waarvan het traject ten hoogste 50 km bedraagt, en voor de chauffeurs van D1 en D1+E voertuigen, die houder zijn van een bewijs van vakbekwaamheid (beide categorieën). Het geregeld vervoer omvat zowel openbaar autobusvervoer als bijzonder geregeld vervoer. Aangezien lange tijd de beperking tot 21 jaar gold, was het voor de sector niet evident om jongeren te rekruteren. Tot op vandaag bestaat er trouwens voor het beroep van autobuschauffeur nog steeds geen dagonderwijs in het beroepsonderwijs, dit in tegenstelling met vele andere technische beroepen.

2. De invoering van de **vakbekwaamheid voor beroepschauffeurs** met een rijbewijs D (KB 4/5/2007) verhoogde enerzijds de moeilijkheidsgraad van het behalen van het rijbewijs D (+vakbekwaamheid), aangezien de theoretische en praktische proeven werden uitgebreid. Anderzijds verhoogde dit ook de prijs van de opleiding en bijgevolg werd de drempel zeker ook voor jongeren die in het beroep willen stappen verhoogd.

Het opvangen van de uitdaging van de vergrijzing en de hoge nood aan nieuwe chauffeurs in de periode na corona, doet de sociale partners ertoe beslissen om bij de versterking van de instroom van nieuwe chauffeurs ook in te zetten op het aantrekken van potentiële jongere werknemers die nu nog duidelijk ondervertegenwoordigd zijn in de sector.

In de periode 2014-2015 voerde het sectoraal Sociaal Fonds voor het eerst het project “IUVENIS” uit. Dit project werd door de FOD WASO gefinancierd in het kader van bijkomende inspanningen voor projecten ten gunste van jongeren die tot de risicogroepen behoren. Het project had wat betreft het aantal opgeleide en tewerkgestelde jongeren een beperkt succes. In totaal werden weliswaar slechts 9 jongeren opgeleid, maar na 1 jaar waren nog steeds 8 van hen tewerkgesteld in de sector. De ervaring die de sector via het Sociaal Fonds opdeed m.b.t. het zoeken, opleiden en tewerkstellen van jongeren behorende tot risicogroepen, vormde evenwel een stevige basis voor verdere projecten rond deze doelgroep.

De opvolger van dit project, “IUVENIS 2” kende dan ook meer succes. Dit project werd eveneens gefinancierd door de FOD WASO en liep in de periode 2016-2017. Op het eind van dat project werden 24 jongeren uit de doelgroep opgeleid en/of tewerkgesteld in de sector.

In de derde editie “IUVENIS 3” kon verder gebouwd worden op de positieve ervaringen van verschillende bedrijven met dit project en het groeiend vertrouwen in de sector in het opleiden en aanwerven van jongeren, alsook op de ervaring die het Sociaal Fonds had opgedaan in het werken met deze doelgroep. Opnieuw stegen de resultaten van dit project t.o.v. de vorige edities. In totaal zijn 40 jongeren opgeleid én tewerkgesteld zijn via dit project in de periode 2018-2019.

In 2020 werd het project ‘IUVENIS 4’ opgestart maar dit project ondervond meteen de gevolgen van de gezondheidscrisis die in maart 2020 toesloeg. Ondanks een moeilijke periode waarbij rij scholen en examencentra in lock down zijn gegaan en bedrijven continu in onzekerheid over de toekomst vertoefden, zijn de resultaten van de vorige editie geëvenaard. Door de verlenging tot 30/06/2022 kon tijdens de vierde editie van het IUVENIS-programma opnieuw goede resultaten voorleggen. Immers 49 opleidingstrajecten zijn binnen IUVENIS 4 opgestart, 31 jongeren zijn tijdens deze periode aan de slag geraakt in de sector.

De laatste editie “IUVENIS 5” loopt over een kortere periode (30/06/2022 tot 31/12/2023) waardoor het aantal opgestarte trajecten uiteraard minder hoog ligt, n.l. 17 opleidingstrajecten en 10 jongeren hebben reeds een duurzame tewerkstelling in de sector. Maar niet enkel de verkorte periode is de oorzaak van het beperkt aantal trajecten ook de instroom via de bedrijven verloopt moeizamer. De krapte op de arbeidsmarkt speelt hierin mee een belangrijk rol.

	IUVENIS 1	IUVENIS 2	IUVENIS 3	IUVENIS 4	IUVENIS 5
Start traject	21	44	86	49	17
Start praktijkles	13	32	52	32	13
Rijbewijs D behaald	12	24	44	32	12
Werk	9	12	40	31	10

Door de positieve ervaringen steunen de sectorale partners in de sector volledig de projectaanvraag “IUVENIS 6”, voortbouwend op de ervaringen van de voorgaande edities. De grote lijnen rond opleiding en begeleiding van jongeren van de vorige edities blijven dan ook behouden. Omwille van de gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt op de instroom van nieuwe kandidaten achten wij het voor deze editie belangrijk om bijkomende aandacht te besteden aan promotie en bekendmaking van het beroep autobus-

autocarchauffeur en het opleidingstraject bij jongeren. We hopen hiermee weer meer trajecten te kunnen opstarten en jongeren naar een duurzame tewerkstelling in onze sector te leiden.

2. Uitgevoerde actie/activiteit

Het IUVENIS-project bestaat uit 3 grote onderdelen:

1 Promotie

De krapte op de arbeidsmarkt vraagt om vernieuwende en creatieve oplossingen om jongeren te enthousiasmeren voor het beroep van autobus- of autocarchauffeur. De combinatie van gerichte online mediacampagnes en het innovatieve gebruik van VR-technologie biedt veel potentieel om de sector aantrekkelijker te maken en een nieuwe generatie chauffeurs aan te trekken. Verdere inzet en optimalisatie van deze initiatieven blijken nodig om de beoogde resultaten te behalen. Het gebruik van VR-brillen als promotiemiddel is op dit moment nog niet opgestart. De voorbereidingen voor de online mediacampagne zijn wel succesvol van start gegaan.

2 Informatie

Door bedrijven en jongeren gericht te informeren en ondersteunen, heeft het Sociaal Fonds bijgedragen aan een beter begrip van het IUVENIS-traject en de mogelijkheden binnen de sector. Beroepsverkennde stages, mentoringsysteem en jobcoaching hebben geleid tot meer gemotiveerde kandidaten en een hechtere samenwerking tussen bedrijven en deelnemers, wat essentieel is voor de verdere ontwikkeling van het project en de sector als geheel.

3 opleidingstrajecten

De opleidingstrajecten werden individueel opgestart en blijven zich herhalen tot het einde van de looptijd van het project. Het traject bestaat uit het behalen van een rijbewijs D (theorie en praktijk), aanleren van bijkomende competenties zoals bijv. ReTiBo-opleiding en jobcoaching. Het volledig traject wordt hierboven beschreven.

3. Realisatiegraad

In 2024 heeft het Sociaal Fonds via het IUVENIS 6-project, gericht op het bevorderen van sectorale tewerkstelling van jongeren uit risicogroepen, 12 jongeren bereikt, geïnformeerd en gemotiveerd om een opleiding tot autobus- of autocarchauffeur te volgen. Dit heeft geresulteerd in 3 tewerkstellingen en 6 jongeren die momenteel in opleiding zijn, waarvan één al het rijbewijs D heeft behaald.

IUVENIS 6	M	V	Totaal
Jongeren bereikt	12		12
Jongeren in opleiding	6		6
Jongeren tewerkgesteld	3		3

Helaas zijn enkele jongeren vroegtijdig gestopt met het IUVENIS 6-traject, zonder volledige opleiding of tewerkstelling in de sector. Eén jongere stopte tijdens de theorie door veranderde interesses of gebrek aan motivatie. Voor twee anderen werd besloten het IBO-traject te onderbreken vanwege een gebrek aan maturiteit en verantwoordelijkheidszin, wat essentieel is voor het beroep van beroepschauffeur.

IUVENIS 6	M	V	Totaal
Stop tijdens theorie D	1		1
Stop tijdens IBO – tijdens de praktijkopleiding	1		1
Stop tijdens IBO – na behalen rijbewijs D	1		1

4. Budget

Vermeld het (bij de aanvraag) voorziene budget en het aangewend budget:

Het toegekend budget bedraagt € 218.075,92 hiervan is € 29.600,30 aangewend. Deze kosten werden geattesteerd door de bedrijfsrevisor.

5. De uitstroom naar werk (indien van toepassing)

In totaal zijn 3 jongeren behorende tot risicogroepen aan werk in de sector en 6 jongeren zijn nog in opleiding en hebben bijgevolg concreet zicht op tewerkstelling.

6. Omstandigheden die ertoe hebben geleid dat de beoogde doelstelling niet werd behaald (indien van toepassing)

Conclusie

- Totaal aantal bereikte jongeren
+ profielkenmerken van de deelnemers (indien ter beschikking): geslacht, scholingsgraad, ...

In 2024 heeft het Sociaal Fonds via het IUVENIS 6-project, gericht op het bevorderen van sectorale tewerkstelling van jongeren uit risicogroepen, 12 jongeren bereikt, geïnformeerd en gemotiveerd om een opleiding tot autobus- of autocarchauffeur te volgen. Dit heeft geresulteerd in 3 tewerkstellingen en 6 jongeren die momenteel in opleiding zijn, waarvan één al het rijbewijs D heeft behaald.

IUVENIS 6	M	V	Totaal
Jongeren bereikt	12		12
Jongeren in opleiding	6		6
Jongeren tewerkgesteld	3		3

- Totaal voorziene budget en reeds aangewend budget

Het toegekend budget bedraagt € 218.075,92 hiervan is € 29.600,30 aangewend. Deze kosten werden geattesteerd door de bedrijfsrevisor.

- Uitstroom naar werk (totaal, indien van toepassing)

In totaal zijn 3 jongeren behorende tot risicogroepen aan werk in de sector en 6 jongeren zijn nog in opleiding en hebben bijgevolg zicht op tewerkstelling.